

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Lain perustelut ovat laajat ja informatiiviset.

Joensuun kaupunki pitää kotoutumista edistävän lain tavoitteita parantaa palvelujen saatavuutta ja tuloksellisuutta perusteltuina.

Kokoavana havaintona Joensuu tuo esille kotoutumista edistävän lain sekä laissa määriteltyjen palvelujen ja tehtävien painottumisen yksilöön, hänen palveluntarpeidensa tunnistamiseen, yksilön valmiuksiin ja osaamisen kehittämiseen, vaikka pykälässä 3 määritelmät todetaan kotoutumisen olevan vuorovaikutuksellinen yksilön prosessi. Kotoutumisen edistämisen määritellään puolestaan olevan maahanmuuttajan tarpeisiin vastaavia palveluja, hänen mahdollisuuksiensa tukemista, mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämistä.

Toimia yhteiskunnan vastaanottavuuden parantamiseksi olisi hyvä jotenkin tuoda esille ainakin luvuissa 5. Kotoutumisen edistäminen kunnassa, luvussa 6. Kotoutumisen edistäminen hyvinvointialueella ja luvussa 7. Valtion kotoutumista edistävät toimet. Yhteiskunnan vastaanottavuus on ratkaisevan tärkeää yksilön kotoutumisen kannalta. Maahan muuttanut tarvitsee tukea ja palveluja, mutta tämä ei riitä kotoutumisen ja osallisuuden rakentumiseksi. Toimijoiden ja toimialojen tulee myös aktiivisesti tarkastella omia rakenteitaan ja valmiuksiaan kohdata, ottaa mukaan ja työllistää eri kielisiä ja erilaisista lähtökohdista tulevia ihmisiä.

Kotoutumisen tukemisen ja maahan muuttaneiden erityiset tarpeet tulee huomioida kaikessa politiikkavalmistelussa sekä kaikessa palvelujen kehittämisessä. Julkisilla toimijoilla tulisi olla tehtävä myös siinä, miten valmiutta ottaa vastaan eri kielisiä ja moninaisista taustoista tulevia ihmisiä vahvistetaan yhteistyössä kunnallisella ja valtakunnallisella tasolla.

Joensuun kaupunki kiinnittää huomiota uusien tehtävien vaikutuksiin kuntatalouteen, henkilöstöresursseihin sekä työntekijöiden osaamiseen. Oikeasuhtaisesta vastuista ja tehtäviin perustuvasta resursoinnista tulee huolehtia ennen lain voimaantuloa.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Joensuun kaupunki katsoo palvelutarpeen arviointien, osaamisen kartoittamisen ja kotoutumissuunnitelmien laatimisen olevan vaativaa asiantuntijatyötä, joka edellyttää ohjauksellisen ja asiakastyön osaamisen lisäksi laajaa tietopohjaa sekä perehtyneisyyttä mm. koulutusjärjestelmään, yhteiskunnan muihin palvelujärjestelmiin sekä työllisyyttä edistäviin palveluihin. Kotoutumista edistävissä palveluissa työskentelee henkilöitä hyvin erilaisilla koulutustaustoilla. Kotoutumisen asiantuntijaosaamisen kehittämiseen on tarpeen panostaa palvelujen laadun ja tavoitteiden varmistamiseksi.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Joensuun kaupunki pitää hyvänä omaehtoisen koulutuksen sisältöjen joustavuutta ja sitä, että yli 25 -vuotiailla on oikeus suorittaa kotoutumissuunnitelmassa sovitut omaehtoiset opinnot loppuun vaikka kotoutumissuunnitelman enimmäiskesto olisi täyttynyt.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

Ei erityistä lausuttavaa

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

Ei erityistä lausuttavaa

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

Ei erityistä lausuttavaa

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

Joensuun kaupunki pitää kuntien kotoutumisen edistämisen tehtäviä merkittävänä. Tehtävänjaon tulee olla selkeä, kokonaisuutta tukeva ja päällekkäisyyksiä välttävä. Kunnalle ei saa säilyttää neuvontatehtäviä, jotka kuuluvat toisen viranomaisen neuvonta- ja ohjausvelvollisuuden piiriin. Tärkeää on, että hyvinvointialueella asetetaan selkeä vastuutaho, joka huolehtii sosiaali- ja terveyspalvelujen neuvontatehtävistä maahan muuttaneiden palvelujen osalta.

Kuntien sekä ELY-keskusten kotoutumista edistävien yhteistyöryhmien tehtävät eivät saa olla päällekkäisiä.

Valtion korvaukset (8 luku)

Kuntien vastuu ja tehtävät maahanmuuttoon ja kotoutumisen edistämiseen lisääntyvät merkittävästi. Uusina tehtävinä kunnille tulee monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestäminen sekä matalan kynnyksen ohjauspalvelujen järjestäminen.

Maahan muuttaneiden tuen tarve on yksilöllinen. Kiintiöpakolaiset tarvitsevat erittäin paljon tukea alkuvaiheessa. Joensuun kaupunki esittää vakavan huolen tulkkauspalvelujen riittävästä resursoinnista, mikäli korvaukset tulkkauksen järjestämisestä siirretään laskennallisiin korvauksiin siten, että yhtä henkilöä kohden laskennallinen korvaus tulkkauksesta olisi kunnalle vain 424 euroa vuodessa kolmen vuoden ajan. Kiintiöpakolaisten vastaanotto ja heidän alkuvaiheessa tarvitsemansa runsaan neuvonnan järjestäminen ei ole mahdollista ilman laadukasta tulkkausta. Mikäli kunta ei saa riittäviä resursseja tulkkauksen järjestämiseen, on vaarana se, että kuntien halukkuus ottaa vastaan pakolaisia sopimuksellisesti heikkenee.

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

Joensuu korostaa riittävän tiedonsaannin välttämättömyyttä palvelujen järjestämisen ja kehittämisen turvaamiseksi sekä pitää erinomaisena tiedonsaantioikeutta kotihoidon tukea saavista maahanmuuttajista. Tietovaranto ja tietojärjestelmäkokonaisuus on erittäin tarpeellinen.

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

Ei erityistä lausuttavaa

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

Ei erityistä lausuttavaa

Asikainen Eija

Joensuun kaupunki - Eija Asikainen, kotouttamispäällikkö